

Από τη Βικιπαίδεια

Το νησί άκμασε στα τέλη του 19ου - αρχές του 20ου αιώνα, όταν εγκαταστάθηκαν μεταλλευτικές εταιρίες που εκμεταλλεύονταν το πλούσιο υπέδαφός του. Αργότερα όμως τα μεταλλεία εγκαταλείφθηκαν, επειδή η εξόρυξη κρίθηκε ασύμφορη, και αρκετοί οικισμοί ερημώθηκαν.

Από την αρχαιότητα είναι γνωστή σαν άγονο νησί. Η ψηλότερη κορυφή είναι ο Τούρλος και έχει 585 μ. υψόμετρο. Το υπέδαφός της έχει κοιτάσματα [αιματίτη](#) (Fe₂O₃) και [μαγνητίτη](#) (Fe₃O₄) που σχηματίστηκαν από [μεταμόρφωση επαφής](#) στα όρια μίας [γρανιτικής](#) διείσδυσης και είναι κοιτάσματα τύπου [skarn](#) πλούσια σε διάφορα ορυκτά.

Μεταλλεία σιδήρου και χαλκού υπήρχαν από την αρχαιότητα και οι μεταλλουργικές δραστηριότητες ανάγονται στους [Πρωτοκυκλαδικούς χρόνους](#) (3η π.Χ. χιλιετία).

Από τα τέλη του 19ου αιώνα ξεκίνησε η συστηματική εξόρυξη μετάλλων από εταιρίες στις οποίες είχε παραχωρηθεί το αποκλειστικό δικαίωμα από το κράτος. Πρώτη ήταν η «Ελληνική Μεταλλευτική Εταιρεία» το [1870](#), η οποία εξήγε ακατέργαστο σιδηρομετάλλευμα σε ευρωπαϊκές χώρες. Το [1880](#) την εκμετάλλευση των σιδηρομεταλλευμάτων του νησιού ανέλαβε η εταιρεία «Σέριφος–Σπηλιαζέζα» που ίδρυσαν πλούσιοι Έλληνες [Κωνσταντινουπολίτες](#) με την βοήθεια της Οθωμανικής Τράπεζας (βρετανικών, γαλλικών και οθωμανικών συμφερόντων). Η εταιρεία εκχώρησε την εκμετάλλευση των σιδηρομεταλλευμάτων εργολαβικά στον [γερμανό](#) Αμιλίο Γρώμαν ή Γκρώμαν (Emile Grohmann). Στο Μεγάλο Λιβάδι σώζεται νεοκλασικό κτήριο που ήταν η έδρα της μεταλλευτικής εταιρίας. Το [1882](#) και

[1884](#)

η εταιρεία διήλθε οικονομική κρίση και ξέσπασαν οι πρώτες εργατικές αναταραχές. Το

[1885](#)

άρχισε η συστηματική εκμετάλλευση των σιδηρομεταλλευμάτων με ανοδικό ρυθμό παραγωγής έως το

[1910](#)

περίπου. Η λειτουργία των μεταλλείων έφερε άνθηση στο νησί και ο πληθυσμός διπλασιάστηκε κατά την περίοδο

[1880](#)

–
[1910](#)

εξαιτίας της εισροής εργατών (μεταλλωρύχων) από άλλα κυκλαδίτικα νησιά. Το

[1915](#)

περίπου ξέσπασε κρίση στις τιμές των μετάλλων και η παραγωγή των μεταλλείων κατέρρευσε.

Οι συνθήκες εργασίας στα μεταλλεία ήταν όμως κακές και τα εργατικά ατυχήματα πολύ συχνά. Τον Αύγουστο του [1916](#) κήρυξαν απεργία οι μεταλλωρύχοι στο Μεγάλο Λιβάδι ζητώντας καλύτερες συνθήκες εργασίας και μεγαλύτερους μισθούς. Οργανωτής της απεργίας ήταν ο [αναρχοσυνδικαλιστής Κωνσταντίνος Σπέρας](#), ο οποίος είχε οργανώσει και άλλες απεργίες σε άλλα μέρη της Ελλάδας. Επειδή η εργοδότρια εταιρεία ήταν αδιάλλακτη, οι μεταλλωρύχοι κατέλαβαν το λιμάνι και δεν επέτρεπαν στα πλοία επί 20 ημέρες να φορτώσουν μέταλλευμα. Στις

[21 Αυγούστου](#)

[1916](#)

επενέβη η

[χωροφυλακή](#)

και με διαταγή του επικεφαλής της άνοιξε πυρ κατά των απεργών που εμπόδιζαν τη φόρτωση με αποτέλεσμα να σκοτωθούν τέσσερις από αυτούς. Απαντώντας οι μεταλλωρύχοι επιτέθηκαν με πέτρες και ξύλα στους χωροφύλακες σκοτώνοντας τέσσερις (μεταξύ αυτών και τον επικεφαλής) και τραυματίζοντας περισσότερους. Οι απεργοί στη συνέχεια κατέλαβαν τα μεταλλεία και ύψωσαν γαλλική σημαία ζητώντας την προστασία της Γαλλίας. Η πράξη αυτή στη συνέχεια επικρίθηκε από το

[ΚΚΕ](#)

(που δεν είχε ιδρυθεί ακόμη τότε) ως απόδειξη ότι ο Σπέρας εξυπηρετούσε «αλλότρια» συμφέροντα. Σήμερα στο Μεγάλο Λιβάδι υπάρχει μνημείο προς τιμήν των νεκρών απεργών.

Το

[1925](#)

τέθηκε σε εφαρμογή και στα μεταλλεία το οκτάωρο που είχε ήδη νομοθετηθεί το

[1920](#)

.

Τα μεταλλεία φυτοζωούν μέχρι το [1934](#), οπότε, λόγω της ανάκαμψης στις παγκόσμιες αγορές, αρχίζει και πάλι η εντατική εκμετάλλευση με διευθυντή τον γιο του Γρώμαν, Γεώργιο. Κύριος προορισμός των μεταλλευμάτων ήταν η Γερμανία. Τα μεταλλεία παραμένουν ενεργά κατά την διάρκεια της

[Κατοχ](#)

[ής](#)

. Με

το τέλος της Κατοχής, ο Γεώργιος Γρώμαν εγκαταλείπει την

[Ελλάδα](#)

ως δωσίλογος. Τα μεταλλεία κλείνουν οριστικά το καλοκαίρι του

[1963](#)

ως συνέπεια της εξάντλησης των αποθεμάτων, του υψηλού κόστους της σχετικά μικρής κλίμακας εκμετάλλευσης, και κυρίως ως συνέπεια της κατάρρευσης των τιμών των σιδηρομεταλλευμάτων παγκοσμίως.